

Warszawa, 20 stycznia 2010

Polacy z wyboru. Rodziny pochodzenia niemieckiego w Warszawie w XIX i XX wieku

Wystawa pod patronatem Prezydent m.st. Warszawy Hanny Gronkiewicz-Waltz

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej i Dom Spotkań z Historią w Warszawie zapraszają na wernisaż wystawy *Polacy z wyboru. Rodziny pochodzenia niemieckiego w Warszawie w XIX i XX wieku*: **26 stycznia 2010 roku, (wtorek), godz. 18.00, Dom Spotkań z Historią, ul. Karowa 20 w Warszawie**. Ekspozycja prezentowana będzie **do 28 marca br.** WSTĘP WOLNY.

Fotografie i dokumenty z warszawskich muzeów, archiwów i zbiorów rodzinnych, większość prezentowana po raz pierwszy, przedstawiają dzieje społeczności pochodzenia niemieckiego w Warszawie w XIX i XX wieku.

Niemcy byli obecni w Warszawie od początków istnienia miasta, a ich migracja nasiliła się w wieku XVIII (gdy na polskim tronie zasiadali Wettynowie) i XIX. W Warszawie – inaczej niż w Łodzi czy Katowicach, gdzie do 1945 roku istniała zwarta i zorganizowana mniejszość niemiecka – przybysze z Niemiec szybko wtapiali się w społeczeństwo polskie i stawali się Polakami i warszawianami. Wystawa przedstawia wkład imigrantów pochodzenia niemieckiego w rozwój architektury, przemysłu, nauki i kultury stolicy, śledzi proces stopniowej i dobrowolnej asymilacji rodzin, które nie tylko oddały wielkie zasługi miastu swoją codzienną pracą, lecz także zapisały piękną kartę solidarności z polskimi dążeniami narodowymi (walka o niepodległość w I wojnie światowej, podczas okupacji i Powstania Warszawskiego).

Tomasz Markiewicz, kurator wystawy: „Tragiczne wydarzenia XX wieku, a zwłaszcza okupacja niemiecka podczas II wojny światowej, zepchnęły na drugi plan w świadomości warszawian fakt, że Warszawa przez stulecia była miastem wielokulturowym, w którym pokojowo żyły różne narodowości. Wystawa przypomina o tych zapomnianych kartach historii stolicy, pokazuje Niemców, którzy przybywali do Warszawy przez ostatnie dwieście lat, ale nie w mundurach wrogich armii, lecz dobrowolnie i w pokojowych zamiarach. Muszę podkreślić, że w przygotowaniu wystawy dużą pomoc okazali nam potomkowie niemieckich rodzin mieszkający dziś w Warszawie.”

Pierwsza część ekspozycji prezentuje rodziny, które najdawniej przybyły do Warszawy: Fukierów, Libeltów, Rode i Strausów. Tu swego rodzaju „rekordzistą” jest ród Fukierów z protoplastą Jerzym Fuggerem, osiadłym w Warszawie już w 1515 roku. Od 1810 roku Fukierowie posiadali kamienicę na Rynku Starego Miasta w Warszawie ze słynną winiarnią i jednym z najstarszych na świecie składów win (najstarsze trunki datowano na XVII wiek!). Ostatni z rodu staromiejskich winiarzy, Henryk Maria Fukier, zmarł w 1959 roku. Pamiątką po nim jest restauracja „U Fukiera” w miejscu historycznej winiarni. Z kolei ród Strausów wywodzi się od Krystiana Bogumiła Strausa, szatnego dworu króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Strausowie od kilkunastu pokoleń mieszkają w Warszawie. Podobnie jak potomkowie Libeltów i Rode, aptekarzy i kupców.

Wystawa przewyższa stereotyp, że przybysze z Niemiec zajmowali się wyłącznie rzemiosłem, handlem lub pracowali w przemyśle. Kolejny rozdział ekspozycji pokazuje wybranych przedstawicieli innych profesji: architektów (Efraim Schröger, Jan Chrystian Schuch, Szymon Bogumił Zug, Jan Fryderyk Heurich, Stefan Szyller), malarzy (Zygmunt Vogel, Józef Brandt, Wojciech Gerson), artystów sceny i muzyków (Józef Elsner, siostry Straus), naukowców (Oskar Kolberg, Samuel Bogumił Linde, Joachim Lelewel), prekursorów polskiej fotografii (Karol Beyer, Konrad Brandel), duchownych (pastor Leopold Otto, bp Juliusz Bursche) oraz wojskowych i działaczy niepodległościowych (Romuald Traugutt, Edward Jürgens, płk Ignacy Boerner, gen. Gustaw Orlicz-Dreszer, gen. Władysław Anders).

W części trzeciej przedstawiono warszawskie rody przemysłowe, w tym tak słynne jak Wedlowie, właściciele fabryki czekolady i słodczy, Hennebergowie i Wernerowie, reprezentanci branży metalowej, Spiessowie i Klawe, farmaceuci, Ulrichowie, ogrodnicy, Schiele – browarnicy, Gebethnerowie – księgarze, wydawcy i sportowcy. Poza tym także mniej znane jak Kerntopfowie, wytwórcy fortepianów i mecenas kultury, Wernicowie, wytwórcy instrumentów muzycznych, Weigle – garbarze i Palowie, właściciele fabryki chemicznej „Dobrolin”.

Wystawa na pewno ucieszy miłośników Warszawy; prezentujemy m.in. fragmenty najstarszej fotograficznej panoramy stolicy z 1857 roku, wykonanej przez Karola Beyera z wieży kościoła ewangelicko-augsburskiego na pl. Małachowskiego. Atrakcją dla varsavianistów są również fotografie Karola Brandla, pokazujące miasto w drugiej połowie XIX wieku. Nie brak unikatowych dokumentów jak np. dyplom majstra Adolfa Strausa z XIX w. po rosyjsku, polsku i niemiecku, zaświadczenie z 1926 roku z podpisem pierwszego dyrektora Polskiego Radia, Zygmunta Jaxy-Chamca, o zatrudnieniu w Polskim Radiu Władysława Liebelta, czy listy polskich żołnierzy, przedstawiciele omawianych rodzin, z niemieckich obozów jenieckich z czasów II wojny światowej.

Wystawie będzie towarzyszyć cykl imprez – spotkania z potomkami rodów, „Spacer po Warszawie ścieżką niemiecką”, pokazy filmów dokumentalnych, warsztaty edukacyjne dla młodzieży, promocje książek i dyskusje.

Autorzy wystawy: **Tomasz Markiewicz** – FWPN, historyk, varsavianista (autor wystaw „Niezlomność kamienic” 2005, „Ćwierć wieku dla Warszawy” 2006, „Powrót miasta. Zielna 37 i okolice – wczoraj, dziś, jutro” 2006) **Tadeusz Władysław Świątek**, badacz dziejów warszawskich rodów, autor wielu książek na ten temat i m.in. wystawy „Ewangelicy w dziejach Warszawy”; **Krzysztof Wittels** – Stowarzyszenie Nasz Norblin, etnolog, spokrewniony z rodem Wernerów i Schuchów (autor wystaw „Narodziny nowoczesnej Warszawy”, „Kapitałna zmiana – 190 lat Giełdy w Warszawie”), prowadzi w DSH cykl spotkań – „Wielkie rody przemysłowej Warszawy”.

Dom Spotkań z Historią (DSH) — instytucja kultury m.st. Warszawy — zajmuje się popularyzowaniem wiedzy o XX-wiecznej historii Polski i Europy Środkowo-Wschodniej. Organizuje wystawy, projekcje filmowe, spotkania z historykami, seminaria, warsztaty edukacyjne, konferencje. Jest wydawcą książek historycznych.

DSH prowadzi też działalność dokumentacyjną. W Mediatece – cyfrowym archiwum DSH – gromadzone są źródła dźwiękowe, ikonograficzne i filmowe.

DSH ściśle współpracuje z Ośrodkiem KARTA, niezależną organizacją pozarządową, od lat dokumentującą historię minionego stulecia. Jest również miejscem otwartym na inicjatywy innych środowisk i organizacji, polskich i zagranicznych. DSH współpracuje z wieloma organizacjami w kraju i za granicą, m.in. Instytutem Studiów Politycznych PAN, Instytutem Pamięci Narodowej, Ośrodkiem Badań, Informacji i Upowszechniania Memoriał w Moskwie, Instytutem Badań nad Totalitaryzmem im. Hannah Arendt w Dreźnie, Fundacją Körbera w Hamburgu, Uniwersytetem Warszawskim, Polską Agencją Prasową.

Dom Spotkań z Historią, ul. Karowa 20, 00-324 Warszawa, czynny: wtorek-piątek: 10.00-18.00, sobota-niedziela: 11.00-17.00 oraz podczas spotkań wieczornych. Na wszystkie wystawy, pokazy i inne imprezy organizowane w DSH — WSTĘP WOLNY. Więcej informacji www.dsh.waw.pl.

***

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej (FWPN) — organizacja prawa polskiego, która od 1991 roku udostępnia środki finansowe na realizację wspólnych przedsięwzięć przez polskich i niemieckich partnerów. FWPN wspiera projekty na terenie Polski i Niemiec, których celem jest współpraca i nawiązanie bliższych stosunków między obywatelami obu krajów. Priorytetowymi celami Fundacji są projekty partnerskie realizowane na płaszczyźnie samorządowej i zacieśnienie współpracy naukowej. Poza tym FWPN zajmuje się również współpracą kulturalną i wszelkimi aspektami wymiany informacji służącej pogłębieniu stanu wiedzy i jakości doniesień medialnych na temat kraju sąsiada.

Powstanie Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej jest ściśle związane z wydarzeniami 1989 roku, które ukształtowały nowy porządek państwowy, polityczny, gospodarczy i społeczny w Europie. Nowy rozdział stosunków polsko-niemieckich symbolizuje spotkanie premiera Tadeusza Mazowieckiego i kanclerza federalnego Helmuta Kohla w listopadzie 1989 roku w Krzyżowej na Dolnym Śląsku. Jednym z jego rezultatów było częściowe umorzenie stronie polskiej w 1990 r. spłaty tzw. kredytu „Jumbo” w celu ułatwienia rozwoju demokracji i budowy wolnego rynku w Polsce oraz utworzenie w 1991 r. Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej, wyposażonej w środki finansowe pochodzące ze spłaty tego kredytu.

Działalność FWPN nie ogranicza się do wsparcia finansowego przedsięwzięć innych instytucji. Fundacja realizuje również własne projekty, często we współpracy z partnerami. Od 2008 roku FWPN organizuje Polsko-Niemieckie Dni Mediów, którym towarzyszy konkurs na Polsko-Niemiecką Nagrodę Dziennikarską.

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, ul. Zielna 37, 00-108 Warszawa, tel. (+48) 22 - 338 6200, (+48) 22 - 338 6250, faks (+48)22 - 338 6201, e-mail: fwpn@fwpn.org.pl.

Więcej informacji: www.fwpn.org.pl, www.sdpz.org